

ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ

Бр. 46.

Понедељак, 10. Децембра 1918.
БЕОГРАД.

Излазе сваког дана у 7 сати изјутра.

Цена 20 п. дин. или 40 хелера.

ГОДИНА XXI.

Рукописе и пратилату треба слати:
Уредништву ВЕЧЕРЊИХ НОВОСТИ
БЕОГРАД, Космајска ул. бр. 28.

Прва југослов. влада.

После мало дуже паузе образована је прва југословенска влада.

У ову владу ушли су представници већије странака у Србији и у Хрватској, ма да све странке у Србији (социјалистичка и конзервативна) и у Хрватској, Словеначкој, Црној Гори и Војводини нису заступљене. То је у осталом и немогуће, јер толико портфеља није на расположењу. Главна је, да имамо владу, која ће изићи на конгрес мира као представник целе Југославије, што ће за нашу општу ствар, без икакве сумње, бити од веома велике користи. Ова влада има три главна задатка: први и најважнији, да у свој целокупности очува територијалне тековине српске војске, који су постигнути са надчовечанским напорима и неизмерним жртвама, и да сузбије талијанске претензије на наше Приморје. Ово је питање тако важно и тако битно за будућност наше нове државе, јер ако се у томе не постигне жељени циљ, нова ће наша држава доћи у исту, ао не и гору зависност од Италије, него што је Србија била према некадашњој А.-Угарској.

Други је главни задатак нове владе одржање поретка у нашој новој новој отаџбини, која је сада састављена из разноврсних делова, у којима владају разне тежње, као остаци прилика сломљене хабзбуршке монархије.

Трећи је, тако исто врло важан задатак, да се учине припреме за нов државни и политички живот: стварање новог устава, изборних закона и унифицирање законодавства. То је питање врло важно јер задире и у наше целокупне јавне односе и у приватан живот појединаца. Има да се избаде и униште остаци бирократског и ненародног система аустријског, а тако исто, да се наше законодавство и наши политички закони, који нису у старој нашој отаџбини били компликовани, развију и рашире према новим приликама. Сад у нашој новој отаџбини имамо компликованије социјалне, верске и политичке односе, и о свему се том: мора водити рачуна. Водећи о свему томе рачуна, мора се тежити, да нова наша отаџбина буде свима њеним синовима мила и драга, да према свима буде праведна, и да за њу исто онако одушевљено гину, ако буде било потребе, као што су Срби из Србије гинули за своју отаџбину.

Новој влади желимо успеха у овим њеним великим и тешким задацима.

Ратне и политичке вести Карољичев говор.

Пред једним изасланством бирача изјавио је граф Карољи у дужем говору: За неколико недеља обавиће се избори за Уставотворну скупштину, али ови избори неће се вршити помоћу подмињивања и ракије, јер он јамчи, да ће сваки бирач слободно моћи да даде израза своме убеђењу. Влада неће никако употребити свој утицај. Објављују се изборни програми, који међутим још нису зрели за остварење, тако напр. на принцип комунизма треба да се прелази тек постепено, лагано и тек после неколико генерација биће народ дозreo за њ. Угарска не може бити комунистичка, док остала Европа остаје при старим уређењима; овако изоловање значило би банкротство смањене Мађарске. Међутим, ни стари сурови капитализам не сме да постоји у тешким временима којима идемо у сусрет, треба држава и народ да сарађују.

Тисино писмо.

„Пестер Лојд“ саопштава једно писмо убијеног графа Тисе, које је овај пред смрт упутио једном свом пријатељу и у којем оштро критикује политику цара Виљема зато што је овај подложен утицају своје разуздаке личности, која јури само за ефектом. Искуства (наша) са немачком политиком врло су рђава; ипак треба одржати савез са Немачком, који треба да подржава што је више могуће мирољубива и помирљива дипломатија.

Штрајк у берлинским штампаријама.

У Берлину је наступио штрајк радника у неколиким штампаријама, због чега нису изишли листови „Берлинер Тагблат“, „Фосише Цајтунг“, и „Берлинер Локаланцајгер“.

Називи касарна у Сарајеву.

Касарне у Сарајеву добиле су нова имена: досадања касарна Фрање Јосифа зове се одсада касарна краља Петра; Филипковића логор носи име Логор Престолонаследника Александра; касарна принца Евгенија носи име касарна војводе Степе Стспановића.

Босанска црква за спајање.

Митрополити све четири епархије у Босни и Херцеговини имали су у Сарајеву 28. 29. и 30. новембра 1918. конференцију, на којој су закључили:

1. Приложењем Босне и Херцеговине Краљевини Србији настала је потреба, да се српско-православна црква у Босни и Херцеговини отцијепи од васељенске патријархије у Цариграду, па је у конференцији закључено, да се пошаље молба васељенском патријарху Герману V., да то отцјепљење дозволи, а митрополиту Србије Димитрију друга молба, да са архијерејским Сабором прими српско-православну цркву Босне и Херцеговине у свезу са матером црквом у Краљевини Србији. Ове ће се Молбе послати путем Народне Владе за Босну и Херцеговину Краљевској Српској Влади у Београду, да их препоручи и заузме се за повољно ријешење.

2. Због тешког материјалног стања српско-православног свештенства у Босни и Херцеговини послаће се молба Краљевској Српској Влади у Београду, да из својих средстава одреди и исплати годишњу сталну помоћ српско-православном свештенству у Босни и Херцеговини, да би се тим свештенство избавило из материјалне оскудице, коју трпи због велике скупоће, а мале плате.

ПРОЗ БАНАТ.

Ових дана имао сам прилике да пропутујем већи део Баната, и у кратко ћу своје утиске саопштити читаоцима.

На првоме месту могу са задовољством констатовати један веома пријатан факт, да је наша војска својим држањем стекла најлепше симпатије код целокупнога становништва, не само Срба, већ и Немаца, Мађара, Румуна. Сви хвале озбиљност, предусредљивост и непристрасност српских војника и официра. На путу за Вршац слушао сам две Немце, које су међусобом немачки говориле у купсу и хвалиле српску војску, незнајући при томе да сам ја Србин. То ме је веома пријатно дирнуло. Наша главна команда у Темишвару потпуно је разумела своју дужност да јој се мора честитати. Она ужива поштовање и поверење код тамошњег грађанства, које у већини није српско. Мора се нагласити, да у Темишвару претежу социјалисте, првак је њихов д-р Рот, који је изврсо револуцију на недељу дана пре него што је она планула у Пешти. Он веома цени српску праву и на српску страну за добио је и социјалисте Румуне. Врло је важна ствар, да се у крајевима у којима не претеже наш живаљ не намећу склосм српске народне власти, јер досадања практика толеранције и политичке увиђавности уродила је најбољим плодом, док би свако присиљавање могло имати нежељене последице. Овамо се радо читају српски листови. Народ са своје стране чини све, да се економски живот у Србији олакша. Једино је у томе направио изузе-

так панчевачки народни одбор у једном питању снабдевања Београда, али сматрам да је то само један неспоразум, који ће се лепим отклонити. м.

ЛОКАЛНЕ ВЕСТИ.

Епископ Сергеје

У Београд је допутовао епископ шабачки господин Сергеје, који је био у бугарском ропству, а последњи месец дана у манастиру Св. Романа код Алексинца.

Отпутовали.

Већи број чланова Народног Већа отпутовао је својим домовима.

Допутовали.

Госпола: д-р Чедо Митровић професор Универзитета, Душан Цветковић инж. пуковник, Чедомир Вохоски, артил. пуковник, Мита Здравковић рачуноиспитач Гл. Контроле.

Исправка.

У учерашњем броју случајно је изостављено име господина Мехмеда Спахе, Министра за Шумарство и Рударство.

Делегација за мир.

Сем поменути у прошлом броју три делегата за конференцију мира, на конференцију ће отићи још неколико наших истакнутих политичких личности и стручних правника. Међу њима је и д-р Војислав Вељковић.

Помоћник Министра Спољних Послова.

Госп. д-р Мих. Гавриловић досадањи Министар Спољних Послова остаје у будуће као помоћник Министра Спољних Послова.

Заклетва д-ра Трумбића.

Нов Министар Спољних Послова д-р Анте Трумбић, пошто се налази у Београду положио је заклетву на свој положај у нашем посланству у Паризу.

Позив за нераспоређене официре.

Сва г. г. официри, који су свратили из ропства, и који се као нераспоређени налазе у Београду да се одмах неизостајно јаве Ађутант. Одељењу Команде Места у Београду.

Помен.

Госпођа Ружица Брвнковић даваће сутра, у 10 часова, у цркви Св. Николе на Новом Гробљу, трогодишњи помен своме супругу Драгољубу Ђ. Бранковићу судији, а четрдесетодневни помен својој секрви Христини.

Изгубљен пас.

Немао је један млади кер-птичар беле боје са црним флекама, црних ушију и кратког сеченог црног репа. Моли се шта ко о њему зна да јави Управи града Београда. Одазива се на име „Кића“.

Продаја општинског угља.

Одобрено је да ниже означени реони проладу још по порција мрког угља и то: 1. реон 30 порција, 3. реон 30 порција; 5. реон 100 порција, 6. реон 60 порција, 10. реон 30 порција, 13. реон 30 порција.

Они грађани који припадају овим реонима а који желе да купе мрки угљ извештавају се о овоме с тим да се за куповину обрате својим реонима.

Ред пловидбе.

1. Београд—Земун у 7, 8, 9 и 10 часова пре подне 1, 2, 3, 4 и 5 часова по подне; Земун—Београд у 6 и по, 7 и по, 8 и по, 9 и по и 11 часова пре подне и 1 и по, 2 и по 3 и по и 4 и по часова по подне свакога дана.

2. Београд—Панчево свакога дана у 9 часова пре подне. Земун—Пан-

КОЛОСЕУМ

Представе сваког дана од 4 сата по подне.
Понедеоником и Четвртком нов програм.

КОЛОСЕУМ

чево свакога дана у 8 часова пре подне. Панчево—Београд—Земун у 1 час по подне.

3. Београд—Смедерево свакога дана у 7 и по часова пре подне; Смедерево—Београд свакога дана у 12 и по часова по подне.

Шљивилба режоркера:

4. Београд—Нови Сад полазак у 8 часова пре подне понедеоником, четвртком и суботом. Нови Сад—Београд полазак у 8 часова пре подне уторником, петком и недељом.

5. Београд—Шабац полазак у 7 часова пре подне понедеоником, четвртком и суботом. Шабац—Београд полазак у 7 часова пре подне уторник м. петком и недељ м.

Америчко државно уређење.

Године 1776., једанаест енглеских колонија у Св. Америци изјасниле су се независним од Енглеске. У рату за Независност (1775—1785) ове су колоније обновале државу под називом „Сједињене америчке државе“.

Ове државе нису међу собом биле у тако тесној вези поједине су још симпатисале Енглеској, а осим тога међу њима је било и великих супротности, нарочито између северних и јужних држава. У северним државама владао је пуритански дух у становништву демократске ситне буржоазије, на југу је владао горњи staleж, имућан и поносан на своје погекло, врста олигархија, каста, која је волела уживање, и сама није хтела развити, већ заповедати, и која је била све богатија од својих огромних и сена, које су робови обрађивали.

Питање о робовима, које у половини 19. века за мало није Унију раздвојило, изазвало је још у почетку државног живота супротност између Севера и Југа. На Конвенту од 1787 испало је за руком јужним државама, да елементе, противнике ropства (аболиционисте) приводе на компромис, по коме се увоз робова допуштао још на десет година, чиме је установа ropства формално призната. То је створило клицу за ужасан грађански рат од 1861—65.

Амерички устав од 1787 је продукт читавог низа компромиса, од чега је Југ имао више користи.

По том уставу влада целокупне државе, савеза, у рукама је председника републике и конгреса, који се састоји из Сената и представничког дома. Председник и потпредседник бирају се индиректно на четири године; мушко становништво (преко 21 годин) према величини државе истиче срама рач број бирача (електора), који бирају ред едника и потпредседника. Чл. нови Сенат добијали су до године 1913 свој мандат од законодавних тела (легијлатура) појединих држава. Године 1913 уведено је, да народ директно бира сенативре. Мандат сенаторима траје шест година Сваке две године иступатрећина сенатора, и они се замењују новим изборима. Свака држава без обзира на величину, шаље два сенатора у конгрес, тако, да сада њихов број износи 96, пошто има 48 држава. Представнички дом је састављен на основу општих и директних избора, који се у појединим државама врше сваке две године, а свака држава шаље број посланика према броју свога становништва. Целокупан број нар. посланика износи сад 435. Биачко право није поделено у свима државама; у Калифорнији, Оргону и Ајдахоу су искључени Кинези, Јапанци, у Монтани и другим државама Индијанци, док у Колораду, Утаси и неким другим и жене имају бирачко право.

Конгрес држи своје седнице у Капитолу у Вашингтону.

Основа је система владавине у подел државних власти у три дела: у законодавну, извршну и судску власт.

Законодавну власт за заједничке послове Републике има конгрес. На сваки законски предлог (bill) треба да одобре оба дома и да председник потпише, пре него што постане закон (law). Ако се председник не слаже са законским предлогом, то гавраја дому, на кога је готекас, са својом мотивацијом. Тада се још једном предлог дискутује, и кад буд усвојен на две трећине гла ова шаље се другоме дому. Ако и тамо добије две

трећине, то постаје закон и без потписа председниковог. Такав је случај, ако председник задржи код себе бил десет дана и не потпише га.

Само конгрес има право да објави рат, а такође и право да спутује председника и остале цивилне чиновнике савезне владе; у том случају сенат врши улогу највишег суда. Представнички дом има право да бира председника републике у случају, да се избор не може извршити по правилу, то јест, кад ни један од кандидата не добије потребну већину гласова. Финансијски и пољски закони могу само погехи из представничког дома, а сенат их може само модификовати.

Председник пре свега има у својим рукама извршну власт: врховну команду над војском и флотом, право да закључује уговоре с другим државама, наименује посланике при страним дворовима, конзуле и друге високе чиновнике савеза.

Председник има под собом четет министара (secretaries); то су: државни секретар, коме је компетенција спољна политика, секретар благајнице, (коме припадају финансије, ковање новца и царине), секретар за унутрашње послове (управа и издавање великих државних протестирија з мљишта, индијански послови, пензије, патенти, цenzус ит.д.), ратни секретар, марински секретар, секретар правде (генерални адвокат), секретар за земљорадњу, за трговину и за пошту. Министре наименује и отпушта председник и само су њему одговорни, док је он за сва дела извршне власти одговоран сувереном народу.

Савезно правосудје, које нема веза са судовима појединих држава, води рачуна о законима који важе за целу Унију. Ти се судови састоје: из Врховног Савезног Суда, девет окружних и 55 подокружних судова. Судије наименује председник са одобрењем Сената.

Поједине државе имају независност која далеко иде са великим правима.

Владу појединих држава сачињавају: гувернер (Governor), који има свога заступника и законодавно тело (легијлатура) састављена из два дома. Чиновнике већином бира на д, и они нису потчињени ни одговорни гувернеру, они су, као и гувернер, чланови државне извршне власти, која се дели у извесан број одељења; гувернер није шеф, него само члан ове егзекутиве. Уређење и политичке утанове разлику у се у појединим државама. Свака држава сама ствара себи уређење, друга нема права да се у то меша, и једини је услов, да уређење буде републиканско. Сем држава у савезу америчкој унији има још „територија“; то су области које су постепено присаједињене Унији, и у почетку нису имали своју самоуправу и чије гувернер и судије поставља Председник републике. Сада су само две: Аласка и Хаваји.

Главни град Уније, Вашингтон чини засебан срез — District of Columbia. Њим управљају три „комисионера“ која поставља Председник са одобрењем Сената, а законе му даје конгрес.

Позив Месне Команде.

Да се одмах јаве Ађутантурноме одељењу Команде Метла у Београду следећа лица:

Ања Нишић с позивом на број 2778; — Милева Тошић с позивом на бр. 2779; — Перса Константиновић с позивом на бр. 2780; — Исак Леви с позивом на бр. 2781; — Ангелина Гложанец с позивом на бр. 2782; — Рез. врт. поруч. Радосав А. Милошевић с позивом на бр. 2783; — [Судски пуков. Миливоје Јоцић с позивом на бр. 2784; — Обвезн. чин. реда Никола Б. Стефановић с позивом на бр. 2785; — Рез. санитет. мајор Др. Ник. Крстић с позивом на бр. 2786; — Пешад. поручник-пилот М. драг Милевић са позивом на бр. 2787; — Пешад. поруч. Илиј Мишић с позивом на бр. 2788; — Рез. врт. поруч. Милутин Радвојевић с позивом на бр. 2789; — Обв. в. чин. реда Радован Добросављевић с позивом на бр. 2790; — Обвез. чин. реда Љубомир Миликовић с позивом на бр. 2791; — Апотекар Миленко Панћ с позивом

на бр. 2792; — Пешад. поручник Тихомир Стојадновић с позивом на бр. 2793; — Коњич. кап. I кл. Милан Викторовић с позивом на бр. 2794; — Рез. пеш. п. р. Бранко Кијурјина с позивом на бр. 2795; — Рез. пеш. п. поруч. Нечања Јовановић с позивом на бр. 2796; — Пешад. п. пуков. Тодор Станисављевић с позивом на бр. 2797; — Рез. пеш. п. поруч. Никола Дроњак с позивом на бр. 2798; — Обвезник Љубомир Милић с позивом на бр. 2799; — Рез. врт. мајор Јован Лантић с позивом на бр. 2800; — Рез. пеш. поруч. Винко Рош с позивом на бр. 2802; — Милица Триповић с позивом на бр. 2802.

Владислав Славко Павић:

Његовом Височанству
регенту Александру
за рођендан.

У душама нашим препуниим герчина
И туга и беса, очаја и бола
Рађа се Божанство. До причесног
стола
Слободе ко робље дошли смо с даљина
Јер чекасмо зебњом Месију из висина,
Да уздигне душе из безнађа гола
И разори лажне храмове идола
И докљача вечног свих црних
Судбина...

А сад, кад смо Твј: и душом и телом,
Пови бели орле на утрци свете,
Здравствуй, владај, цару! Ко песнику смета,
Да не храни опет машту Санком
смедим:
Да ће бели орли испод неба плава
Кроз векове парат кликнути Т:
Слава!

Бе град, 4-17 дец. 1918.

Последње вести.

(Званично саопштење.)

Румунски принц Никола стићи ће данас по подне у Париз.

За председника министарског савета у Шпанији постављен је Романонес.

У Паризу ће се крајем ове недеље одржати конференција између шефова Савезничких држава.

Дописник „Морнинг Поста“ јавља из Амстердама да је уважена оставка доктору Солфу, немачком министру Спољних послова.

Берлински листови саопштавају да ће се Крупове фабрике ускоро претворити у радионице за текстилну индустрију.

Пруска гарда објавила је пад совјета. Све дивизије из гарде које су концентрисане у Берлину изјавиле су да не признају више и власт војничких совјета. Први гардијски

пук узео је иницијативу покрете ради увођења радикалних измена у хаотичном стању које влада у Берлину.

Укупна цифра немачких губитака до 30. новембра 1918. г. утврђена званично овако: 1,600.000 погинулих, 203.000 несталих, 618.000 заробљених и 4,064.000 рањених.

Генерал Хејг главни командант Енглеске оперативне војске стигао је у понедељак, у своје засебном енглеском вагону, на главну станицу у Келн.

Ревизорима новина.

Свима ревизорима, који нису послали обрачун и новац за прошли месец, биће лист обустављен.

Редакција
„Веч. Новости“

ОГЛАСИ

Пања. Стављам на знање свима мојим пријатељима и познаницима да сам са мојом бившом женом Миленијом, прекинуо сваку брачну везу на свагда, због њеног по све хрђавог владања, док сам ја као војни обавезник био у ropству и што је се ставила аустријским властима на расположење за шпијуна. Поред тога никав њен дуг који је учинила без мога знања и одобрења не признајем.

НИКОЛА МИХАЈЛОВИЋ
1-1 трг.

На продају

веће и мање количине, СЕГЕДИНСКОГ криз и меканог најфилејег БРАШНА, по спуштеним ценама, а на в љу количину и попуст у цени. Јавити се у Македонској улици бр. 20. — Београд. 1-3

Катарина Нецићева, телефонскиња из Београда, мази свакога од другова и приатеља свјих и свога брата Ђорђа П. Стојановића-Неготинца, пешадиског п. поручника 5 пешачког пука II. позива Дринске Дивизије, да ако што буде знао о Ђорђу изволи ме известити на моју адресу, Величког Милоша улица бр. 61. 2-3

ЛИТОГРАФИЈА

Косте М. Бојковића

Македонска ул. бр. 21, (у дворишту лево 1. врата).

Има на продају више целих и потпуно нових комплета и литографисаних табака и то:

Градиво за уџбеник певања помоћу нота 3.50 дин.

Литински преводи, као помоћни учитељ ђацима IV. раз. гимназије 2.50 "

100 ком. дописних карата 2.50 "

Готових етикета за коњак и клеквачу.

Сваког дана од 9—11 пре подне и од 3—5 по подне. 2-5

НУДИМО БЕЗ СВЕЗЕ ДОК НА СТОВАРИШТУ ИМАМО

Само трговцима на велико.

Сваковрсту гвождарску робу као: ланце, браве, шарке, мотике, лопате, тучане плоче за шпорет и т. п.

Резног ајтина и мести за машине.

Колофониум, терпентин текући.

Обуће свиворске као: опанака, ципела, сандала итд.

Сукно дечаће у разним бојама, подесно на сваку врсту одећу.

Пасуља већу кол чину, и других животних амерички.

Сада квалитета (ма на) и ситна за сапун, кристал сода.

Зачине разне: п прику, бибер, неквиц, гром есенција.

Коже разне. Метле и четке свију врста.

Надаље имамо на стоваришту разне ситничарске и друге робе.

Све поставно наш магацин.

РОБНО ОДЕЛЕЊЕ Народне Кредитне Банке Д. Д. СРЕМСКИ
КАРЛОВЦИ. 4-5